

Мрію допомогти своїм дітям розвинути їхні таланти, дари, та бути завжди авторитетом для них

Розповідає Ярослав Ношин, кандидат філософських наук.

Народився я у 1979 році в місті Яремча Івано-Франківської області. У мене є старший та молодший брати і молодша сестричка. Мій батько пастор, тому ми часто переїздили, змінювали школи. Наше життя – це адаптація у новому місті, пошук друзів. Треба було навчитися постояти за себе, відстояти свої цінності, інтереси. Це завжди було цікаво, весело, не просто. Батьки завжди намагалися нам допомогти. Батько часто був у відрядженнях, щоденним вихованням займалася мама. З дитинства ми відвідували церкву, намагалися бути задіяними у житті церкви – у дитячій Суботній школі (як зараз називається), вивчали Біблію, перед церквою здавали іспити, бо така була церковна дисципліна. Мій батько, брат, родичі закінчили духовну семінарію, всі бачили мене служителем. Після музичного училища я остаточно вирішив бути пастором.

Коли Ви жили зі своїми батьками, Вас усе влаштовувало? Чи була своя модель сім'ї?

В підлітковому віці у мене було незадоволення батьками, нерозуміння «нащо вони заставляють мене це зробити, якщо я хочу інше». Особливо це стосувалося мами, бо вона більше часу була з нами. Невдоволення полягало в тому, що мама намагалася привчати до якоїсь домашньої роботи, до відповідальності у побуті, у домашніх обов'язках. Вона завжди знаходила що треба зробити вдома, а мені в цей час хотілося побігти на вулицю до товаришів, грати у футбол. У нас завжди з нею були діаметрально протилежні бажання відповідно того, що хочу я. У

третьому чи у п'ятому класі мені не подобалася моя мама і я хотів її поміняти на іншу, таку, як в однокласників, бо вважав, що в них мами добрі, які дозволяють їм гратися на вулиці скільки завгодно. В ті роки я не усвідомлював, що батьки намагаються привити мені якісь справжні цінності, відповідальність, порядок, дисципліну. Мене не влаштовувало те, що я не мав достатньо особистого часу. Чому це відбувалося так? Я був відмінником у школі, досить чемним, порядним, слухняним і, на мій характер, таке відношення з боку батьків мене обурювало. Я не хотів робити все, що завгодно, все ж таки розумів, що є якась межа, є речі, які можна робити, які ні. Якби мама на той час дала мені можливість пів дня ганяти у футбол, то в той час я був би найщасливішою людиною у світі. Тому було бажання терміново змінити батьків, особливо маму.

А був час грати у футбол?

Я відокремлював собі час грати в футбол між обов'язками та заняттями у музичній школі. Тренер мене дуже любив, бо мені вдавалося добре грати, і коли я йшов після музичної школи до дому через стадіон, де тренувалися, завертав до них. Тренер казав: «Кидай свою музичну школу та йди до нас». Але я розумів, що так зробити не зможу, бо у батьків музична школа була у пріоритеті над футболом.

Коли прийшло розуміння, що батьки виховували правильно?

Те, що вони бажають мені добра, я розумів завжди. Коли вже вчився у старших класах, потім у музичному училищі, то по-іншому оцінював вчинки батьків. Мої батьки до цього часу залишаються для мене найкращими друзями, з підліткового віку я міг спокійно говорити з ними на будь-які теми. Якщо мені була потрібна консультація чи порада від батьків, не було між нами бар'єру, табу на теми. Бог давав їм мудрості і я міг вільно спілкуватися з ними на різні теми. Для мене не було проблеми, коли щось цікавило у процесі статевого дозрівання, інтимних стосунків, спитати про це у тата. Він був найкращим другом і нормальним співрозмовником. Мама своє життя присвятила сім'ї,

служінню. Вона благородна людина, яка має ряд чеснот, які я хотів би бачити в своїй дружині. Розуміння, що дали мені батьки, чому вони так відносилися до мене у дитинстві, прийшло тільки тоді, коли я створив власну сім'ю, коли Бог подарував дітей.

Коли Ви були юнаком, вчилися у музичному училищі, у Заокській академії, почали більше спілкуватися з дівчатами, за якими критеріями Ви обирали собі дружину?

У мене не було чітких критеріїв, не пам'ятаю, що озвучував їх у своїй свідомості. Безумовно, несвідомо, думка про те, якою має бути дівчина як мама моїх дітей, моя дружина, була, але знаю, що не було трьох чи десяти критеріїв, відповідно до яких би я намагався діяти у спілкуванні чи дружбі з дівчатами. Але розумію, що мені треба було, щоб дівчина була охайна, чистоплотна, організована у побуті, вміла приготувати просту їжу. Це було важливо, бо таке властиве моему характерові. На це звертав увагу.

У кожного є свій внутрішній камертон, коли він спілкується з іншими людьми, з протилежною статтю, коли дружить, разом проводить час. Мені було цікаво як дівчина мислить, що є для неї пріоритетом у житті, яке місце посідає Бог, як вона Його розуміє, яке у неї відношення до своїх батьків, до того, що її хлопець хоче бути пастором, присвятити себе служінню. Я мав ряд таких питань, коли спілкувався з дівчатами, хотів зрозуміти внутрішній світ, бо зовнішній вигляд оцінюєш через декілька секунд після знайомства. Для глибоких відносин треба, попри симпатію, знати як людина мислить, як вибудовує своє життя. Для мене важливо почуття гумору, коли людина готова долати життєві перешкоди з почуттям гумору.

Зі своєю дружиною Катериною Ви познайомилися і одружилися у Заокську?

Так, познайомилися ми у духовній семінарії. Господь так благословив, що рік ми були в одному колі друзів, часто

зустрічалися, знали як вчимося, бачили одне одного у побуті, у служіннях. Для Каті це було в радість, вона співала у хорі, у групі прославлення, володіла тим, що притаманне жінці служителя. Через рік знайомства ми вирішили краще пізнати один одного, щоб в майбутньому одружитися. Я пішов на служіння, і через два роки в церкві ми отримали шлюб. У нас був свій шлях, де Господь дав мені розуміння, що саме ця дівчина, з якою можна пройти все життя.

Ви вважаєте, що краще декілька років дружити перед весіллям?

Це так було у нас, що знали два роки одне одного, а ще через два роки одружилися. Потрібно дружити, ставити перед собою серйозні запитання. Якщо дружба складається позитивно, оголошувати про заручення, залучати консультанта, який би міг допомогти у цьому рішенні. Але вважаю, що хоча би рік дружби, якісного спілкування, де ставиться мета зрозуміти цінності, переваги та недоліки одне одного, щоб пройти критичні ситуації, коли видно як людина переносить чи образу, чи напружену ситуацію, чи готова просити пробачення, чи шукає компромісу, чи йде назустріч в вирішенні гострих питань – це нормально. За цей час люди зрозуміють, що Бог дає відповіді на їх запитання та молитви, чи є підстави одружитися. Краще в певний час не одружитися, почекати, ніж необачним мотивом вступити до шлюбу, а потім страждати, що зробили поспішний вчинок.

На мій погляд, у нашому адвентиському суспільстві інститут дошлюбного консультування недооцінений. Молодь боїться цього «інструменту», нема так званої моди і такого тренду – спілкуватися до весілля, виявляти цінності, загальний курс, що розуміє юнак та дівчина, як разом жити, як виховувати дітей, як ставитися до батьків. Інститут консультування – це Божий благословенний інструмент, де консультант допомагає молодим зрозуміти свої переваги, свої недоліки, переваги та недоліки партнера, все оцінити, зважити. І найголовніше – отримати незаперечне Боже свідчення, що їм треба йти цим шляхом. Добре отримати дошлюбне консультування на етапі дружби, коли ще не

Йде мова про весілля чи про заручення. Консультант зацікавлений у тому, щоб молоді люди не зробили необачний крок.

У Вас троє дітей. Як Ви вважаєте, чи однаково треба їх виховувати?

У нас старший син Всеволод, потім Софія та Ерна. Я намагаюся ставитися до них однаково, вимоги у нас до них однакові, але вони всі абсолютно різні. Це дивовижно, але це і складно. Діти – це такий Божий дар, вони мають різний характер, темперамент, дані, якими Бог обдарував. Десь відношусь однаково, десь по-різному. До Всеволода одні вимоги, бо його треба виховати як чоловіка. До дівчаток треба шукати свій підхід.

Дома ми з дітьми разом граємося, веселимося, з сином можу «боротися». У нас є творчі виступи, де діти щось представляють. Є моменти, коли вони просто шумно граються, але, буває, бешкетують, тоді я включаюсь і привожу їх до порядку, до чуйного ставлення одне до одного. Але, коли це не дома, у громадському місці, у церкві, по моєму складу характеру, намагаюсь, щоб мої діти не були тягарем для інших. Розумію, що для мене вони – це найважливіше, але, коли ми десь у суспільстві, то намагаюсь зробити так, щоб всім було комфортно. Діти знають як потрібно себе вести з іншими дітьми, людьми. Кожна окрема ситуація – це відповідь на те, як я намагаюсь виховувати дітей, чого навчив.

Бувають ситуації, що діти щось не поділили, сваряться, кричать. В таких ситуаціях важко розібратися хто з них прав, а хто винуватий. Як Ви, як батько, виносите рішення?

Кожен батько знає своїх дітей. Якщо це шум в межах, де немає загрози життю (я це відчуваю по рівню шуму, по діалогу, який ведеться), то це нормально, не втручаюсь. У мене частіше донечки бавляться між собою, Всеволод не завжди включений в їхні ігри, бо в них різні з ним ігри. Якщо відчуваю, що там

вже є межова ситуація і він їм заважає, намагаюсь втрутитися і обмежити їх від нього. Буває, що донечки між собою щось не поділили, образили одна одну, ми намагаємося закликати їх обох до дбайливого ставлення одне до одного. Якщо одна з них «перегнула палку», щоб просила вибачення.

Бувають такі моменти, коли розмовляю з ними емоційно. Іноді вимагаю, щоб просили пробачення, вимагаю, щоб той, хто просить, міг висловитися, за що саме він просить вибачення. Вони повинні назвати речі своїми іменами – чи забрала ляльку, чи вдарила. У моєї вимозі є чітке питання, а дитина повинна конкретно назвати «за що просить пробачення». Те ж відноситься і до Всеволода.

Мої діти бажають дивитися мультфільми день і ніч. Вони просять маму купити планшет без паролю, вони не задоволені, що на планшеті стоїть пароль і вони самі не можуть включити і дивитися 24 години на добу. Коли обіцяють відключити планшет, але продовжують дивитися мультфільми, я роблю паузу і кажу: «Ми з вами домовляємося: через кілька хвилин ви самі вимикаєте?» Вони кажуть, що через пів години, не згоден, торгуються. Я даю три хвилини і якщо через три хвилини не вимикають самі, вимикаю я. Коли в них гарний настрій, вони самі вимкнуть, а буває, що вони можуть бути цим ображені, незадоволені. Діти прекрасні маніпулятори, з цим треба рахуватися. З ними бувають різні проблеми, але є такі ситуації, коли я або мама приймаємо рішення, а вони не задоволені.

У Вас є вимоги до дітей такі, як у Вашої мами: щоб вони прибирали за собою чи що інше?

Я не аналізував, які вимоги були до мене і які у моїй сім'ї, але вважаю, що вектор подібний. З дружиною ми намагаємося звертати їхню увагу на те, що ми їх дуже любимо, вони для нас – величезна цінність, це ми озвучуємо словами. Кожного вечора в молитві я проговорюю, що вони для нас – величезний дар від Бога, вони – найцінніший подарунок, який подарував нам

Бог. Попри це ми намагаємося виховувати їх так, щоб вони розуміли, що поруч є інші дітки, яким потрібна допомога. Я намагаюсь вкласти в них, коли вони йдуть у школу, в дитячий садок чи в клуб, що поруч є люди, за яких потрібно заступитися, якщо їх хтось буде ображати, щоб вони виявили сміливість та хоробрість. Намагаюсь дати їм усвідомлення, що поруч є інший, який може бути важливіший, ніж я сам. Це наша сімейна позиція. Ми не дозволяємо дітям робити все, що їм заманеться, тому що вони у центрі уваги, щоб вони не йшли «як танк», незважаючи ні на що. Я завжди намагаюсь пояснювати, аргументувати, припиняти, закликати, мотивувати, щоб не було негативу в їх характері. Вважаю, що ці такі загальні речі були присутні у сім'ї моїх батьків. Треба розуміти які зараз дитячі цінності. Ми були на повітрі, в лісі, бавилися дерев'яними іграшками-саморобками. Зараз дитина може просидіти за планшетом цілий день. Мій син мене міряє по тому, наскільки я успішний у житті, чи маю два-три автомобілі, чи є айфон, чи я маю багатство. Я запитую – як він розуміє що таке багатство: це гроші, здоров'я, вміння грати на музичних інструментах, знати інші мови? Намагаюсь посіяти у ньому певний сумнів, що багатство – це не лише гроші, а певна цінність, яка вимірюється іншими критеріями, про які говорить Бог. Так, як було і в батьківській сім'ї, ми практикуємо молитви, відвідуємо служіння, діти – члени дитячої Суботньої школи, члени клубів «Ягнята», «Шукачі пригод»... Діти розуміють в силу свого віку, що є певні авторитети, без Бога, без Святого Письма жити неможливо.

Доручень у дітей не так багато, як би мені хотілося. У Всеволода є відповідальність приносити чисту питну воду з кювету, виносити сміття. Ми живемо у гуртожитку. Коли випадає загальне чергування, ми з ним прибираємо у коридорі, я поясню навіщо це, бо він не завжди хоче це робити. Донечки прибирають у своїй кімнаті, але не завжди це їм подобається, час від часу відбуваються про це розмови.

Характери дівчинки та хлопчика різні, призначення Богом

установлене для них різне. Дівчинка – це майбутня мама, дружина, начало, яке повинно бути підпорядковане своєму чоловікові. А чоловік – лідер, священик своєї сім'ї, навіть, якщо він не пастор. Відповідно до цих моделей, які представлені нам у Біблії, що вони одне одного доповнюють, але мають свої акценти, з дитинства це повинно закладатися, підтримуватися у сім'ї.

Ви вважаєте за потрібним, щоб діти закінчили музичну школу, чи даєте можливість сину грати у футбол?

Я певен, що кругозір людини повинен бути як можна ширшим. Мова не йде про те, щоб закінчити музичну школу, а про те, щоб освоїти стільки, скільки дитина захоче, музичних інструментів, чи спів. Обов'язкове заняття спортом, на рівні аматорських. Великий теніс чи плавання прекрасно розвиває всі органи та м'язи дитини. Головне – попідкуватися про різносторонній розвиток дитини, ніж поставити галочку, що є музична школа, тому що так треба. Людина створена Богом так, що має багато дарів, моментів для розвитку, і це треба розвивати, щоб збагатити її життя. Я хотів би, щоб діти співали, займалися музикою, спортом. Син займається футболом на рівні секції, з Софією займаються фортепіано. Вважаю, що дитина повинна себе знайти і розвиватися.

Я вважаю, що музика – це величезний Божий дар, універсальний інструмент спілкування, не уявляю життя без музики. Час від часу ми у сім'ї співаємо, граємо. Коли є можливість, відвідую концерти хорової, академічної чи класичної музики.

Як Ви вважаєте – Ви друг своїм дітям? Вони можуть все розказати, не боячись? Ви авторитет для них?

Так, батьки авторитети. Але я хочу розмежувати функції моєї дружини і мої. Донечки і син частіше розповідають мамі, бо мама з ними проводить більше часу. Але моє слово, моє місце в їхньому житті є авторитетом. Наскільки це збережеться надалі – відкрите питання. Хотілося б бути авторитетом, а не

авторитарним батьком. Добре, що вони озвучують що їм не подобається, що не розуміють в моїх діях та вимогах, коли мої думки не збігаються з їхніми. Але бачу, що поки що я авторитет у дітей, а що буде в майбутньому – складно передбачити.

Коли ви зустрічалися з майбутньою дружиною, обговорювали бачення виховання дітей. Через багато років у вас змінилося це бачення, ви узгоджуєте своє ставлення на різні питання?

До того часу, поки вони не з'явилися і трохи не підросли, попередні розмови, налаштування – як воно буде – це певна теоретична підготовча стіночка, яку руйнує, розриває, вщент розбиває справжнє реальне життя. Кожна дитина зі своїм характером, вимогами, вмінням хвилювати батьків, щось вимагати, потребує переглянути свої установи. У нас не було попередньої платформи, що ми будемо робити так і так. Є речі, на які ми реагуємо різними емоціями, але те, що з боку батьків повинна бути одностайна позиція, розуміємо з дружиною твердо. Діти можуть маніпулювати мамою чи татом, грати у «хорошого чи поганого поліцейського», але ми не повинні допустити такого.

Як Ви виділяєте час для спілкування з дітьми?

На щастя, у нас є декілька друзів, з якими ми робимо спільні сімейні обіди, їздимо разом на природу. В цьому році з сином ми почали ходити на рибалку на вихідних чи ввечері. Розумію, що мало часу приділяю дітям, але стараюсь десь прогулятися, пригостити чимось смачним.

Ким би Ви хотіли бачити своїх дітей?

Моя мрія – щоб я допоміг їм розвинути їхні таланти, дари. Вони будуть самі вибирати, а я, як тато, буду підказувати, що цінно, що краще. Заповітна моя мрія – щоб їхнє серце, їхня свідомість була відкрита, налаштована чути голос Духа Святого, підкорятися Йому. Розумію, що це не просто. І, якщо у них буде бажання, налаштування слухати голос Божий через Біблію, духовних осіб, через батьків, то ким би вони не стали, щоб вони були благородні, чесотні, слідували принципам Слова

Божого.

Питання – Алла Шумило